

Samo pojedini sindikati simbolično će obeležiti ovogodišnji Praznik rada

Veliki marš radnika samo san

Strana 2f



Bez kritične mase: Sa prošlogodišnje prvomajske šetnje nekoliko sindikata

Foto: Beta

Ubuduće sa novim nazivom

Dodatak dnevnog lista Danas i Fondacije Fridrih Ebert „Forum - socijalni dijalog“ od danas će se zvati „Radnik“. Posle uspešnog polugodišnjeg rada portala Radnik.rs, takođe u saradnji našeg lista i FES-a, ali i zbog ujedinjavanja sadržaja i naziva, magazin pod ovim imenom prvi put izlazi u prvomajskom trobroju Danasa.

Tema meseca dodatka Radnik odnosi se na to kako teče realizacija procesa reindustrializacije, sa priložima iz desetak gradova i velikih firmi. Ovaj zahtev su pokrenuli nekoliko sindikalnih centrala i granskih sindikata. Čitaoci će moći da pročitaju i kako sindikati u Srbiji planiraju da (ne)obeležu 1. maj, zanimljivu analizu posebnoj sloja radničke klase nazvanog prekarijat, dešavanja oko Socijalnog-ekonomskog saveta i minimalca, kao i priču o usavršavanju mladih sindikalnih kadrova. Na kraju tu je i tekst o položaju zaposlenih u kulturnim delatnostima, kao i studija slučaja o budućem radu Železare Smederevo.

Jozef Njemec, potpredsednik Evropske konfederacije sindikata, govori za Radnik

Bez posla više od 26 miliona Evropljana

Marija Kojčić

RAZGOVOR

Porast stope nezaposlenosti i pad plata gorući su problemi članica Evropske unije, a najnoviji podaci Evrostata pokazuju da je više od 26 miliona Evropljana bez posla, što je za 1,8 miliona više nego u februaru prošle godine, kaže za naš magazin Radnik uoči 1. maja Jozef Njemec, potpredsednik Evropske konfederacije sindikata (EKS).

- To je razlog za veliku zabrinutost, naročito kada se vidi kakva je tendencija u poređenju s prethodnom godinom. Cifre pokazuju da je od februara 2012. nezaposlenost porasla za 1,8 miliona. Situacija je naročito zabrinjava-

juća u pojedinim grupacijama, kao na primer među mladima. Stopa nezaposlenosti među mladima je dva puta veća od prosečne stope nezaposlenosti, napominje Njemec. Kada je reč o platama, on naglašava da je zabeležen pad u većini evropskih zemalja.

„Prema podacima koje imamo s početka krize i onima iz 2012, plate su pale u većini evropskih zemalja, u 15 od ukupno 27. Najveći pad plata je zabeležen u zemljama koje su dobile pakete finansijske pomoći“, ukazuje on.

- Iz tog razloga politiku treba orijentisati ka privrednom rastu i otvaranju novih radnih mesta, što podrazumeva investicije, a ne mere štednje. Tome u prilog govore i prognoze da će BDP Evropske unije i ove kao i prethodne godine zabeležiti pad, kaže Njemec. On smatra da je neop-

hodno i pokretanje socijalnog dijaloga, odnosno da se socijalni partneri dogovaraju o planovima za budućnost, „a ne da se nameću programi, kao što je to do sada bio slučaj, bez demokratskih konsultacija sa sindikatima“.

Kako ističe, poznato je da Nemačka vrši veliki pritisak na ostale države Evrope, naročito na one na jugu, da svoju politiku prilagode i da smanje javne troškove. Poslednji izveštaj predsednika Evropske komisije Žoze Manuela Baroza, naglašava naš sagovornik, pokazuje da političari sada shvataju problem ovakvog pristupa. „Naša poruka je da nam je umesto politike štednje potrebna politika koja je ori-

jentisana ka rastu i zaposlenosti, što podrazumeva investicije u privredi da bi se pružila pomoć zemljama“, kaže Njemec. Komentarišući proteste nezadovoljnih radnika u Evropi, on ocenjuje da se već vide znaci da političari uviđaju problem u vezi sa svojom politikom, „ali se ne vide rezultati u smislu promene politike“. Prema njegovim rečima, nisu dobijeni potpuno zadovoljavajući odgovori na zahteve, posebno kada je reč o naporima da se pronađe način da se investira u realnu privredu.

Jozef Njemec najavljuje da će EKS nastaviti svoja delovanja, te između ostalog planira da u maju organizuje razne aktivnosti. Kako dodaje, jedna

Neophodna promena politike EU

Prvomajska poruka EKS, inače, glasi da je promena politike EU od suštinske važnosti. Prema Njemecovim rečima, evropska politika je zasnovana na pretpostavci da su mere štednje ključ za napredak Evrope, ali se takvim merama samo pogoršava situacija. Takve mere, dodaje on, pogađaju ekonomski rast, što rezultira padom stope zaposlenosti, pritiskom na sistem socijalne zaštite i dovodi do pada životnog standarda.



Političari počeli da uviđaju problem: Robert Njemec

od njih je sastanak s političarima kojima će izneti svoje stavove i predloge. „Prva prilika će nam se ukazati 2. maja na sastanku sa evropskim komesarima. Na taj sastanak je pozvana naša generalna sekretarka Bernadet Sigol. Takođe, učestvujemo u uličnim okupljanjima, a velike događaje tog tipa planiramo u junu“, ukazuje potpredsednik EKS.

● Armija prekobrojnih porasla za 1,8 miliona za godinu dana
● Najveći pad plata u zemljama koje su dobile pakete finansijske pomoći

Samo pojedini sindikati će obeležiti ovogodišnji Praznik rada

Veliki marš radnika samo san

Ljiljana Bukvić

U FOKUSU

Ni ove godine neće se desiti ono što bi verovatno zaslužilo da bude među glavnim vestima 1. maja - sindikalne organizacije u Srbiji neće se okupiti na jednom mestu kako bi obeležile Međunarodni praznik rada ili bar na taj način iskazale nezadovoljstvo položajem radnika.

A nezadovoljstva ima na sve strane, jer na desetine hiljada radnika ostaje bez posla na mesečnom nivou, a broj nezaposlenih koji su na birou dostigao je gotovo 800.000. U tako lošoj situaciji po radnike u Srbiji za Praznik rada će na ulice već tradicionalno izaći Udruženi sindikati Sloga. Oni će „u znak borbe za poboljšanje prava zaposlenih“ u podne krenuti sa Trga Dimitrija Tucovića do Te-

Nezadovoljstva ima na sve strane, jer na desetine hiljada radnika ostaje bez posla na mesečnom nivou



Zaboravljena solidarnost: Prvomajsko roštiljanje

razija. Tamo bi možda mogli da se sretnu sa nekih 1.000 članova Samostalnog sindikata, koji posle višegodišnje pauze ipak ima nameru da obeleži 1. maj.

- Nismo pozvali ljude i druge sindikate da nam se pridruže, bićemo samo mi, rekao je Orbović i naglasio da će oni na Trgu Nikole Pašića u središtu pročitati proglas i zatražiti dostojanstven rad za sve, rad od kog se „može živeti, a ne preživljavati“, naglasio je lider SSSS Ljubisav Orbović. „Spremni smo da se borimo za svoja prava jer nam ih niko nije poklonio, jer smo se sami za njih izborili“, piše između ostalog u proglasu. Orbović ne krije da su u sindikatu koji on vodi nezadovoljni odnosom države prema radnicima. Tako bi obeležavanje Prvog maja moglo da postane generalna proba „izlaska na ulice“, koji je Orbović najavio krajem prošle nedelje.

- Sigurni smo da će se iskazivanje našeg nezadovoljstva preseliti iz ovih kancelarija na ulice, jer dok to ne uradimo, pomak se neće desiti, na-

glasio je Orbović. U ovom sindikatu izuzetno su nezadovoljni i radom Socijalno-ekonomskog saveta, koji se gotovo uopšte ne sastaje.

Tradiciju neobeležavanja 1. maja nastavljaju u UGS Nezavisnost i Industrijskom sindikatu, u kom za Radnik kažu da organizovane proslave neće biti, kao ni protesta. Kažu, iz jednostavnog razloga što sindikalne centrale ne mogu da se dogovore i zajednički obeleže praznik. Industrijski sindikat je imao nameru, kako su nam rekli, da se okupe svi sindikati i naprave veliki marš, ali se to nije desilo, jer su pojedini sindikalni lideri željni medijske pažnje. U UGS Nezavisnost sasvim sigurno neće biti nikakvog organizovanog okupljanja radnika. Potpredsednik ovog sindikata Slavko Vlaisavljević kaže da radnike niko ne može da okupi oko jedinstvenih zahteva.

Slično je i sa Asociacijom slobodnih i nezavisnih sindikata.

Antiradnički zakoni, pasivnost sindikata i sprega države i kapitala povećavaju

Srpski prekarijat i divlji

Milica Radenković

ANALIZA

Prema nezvaničnim podacima, danas u Srbiji 700.000 ljudi radi na crno, dok 100.000 radnika ne prima platu. Rad u neadekvatnim uslovima za minimalac ili bez ikakve nadoknade, neuplaćeni doprinosi i prekovremeni sati, socijalna i ekonomska nesigurnost sa kojom se svakodnevno suočavaju bacaju ih na socijalnu marginu objedinjujući ih nazivom prekarijat. Iako se danas o prekarijatu govori kao o globalnom fenomenu, u Srbiji je ova „potklasa“ mnogo brojnija nego u ostalim evropskim zemljama - zapravo ovde je ona gotovo izraženija od klasične radničke klase.

Sociološkinja Nada Novaković ističe za Radnik da je globalna ekonomska kriza samo „lažni alibi, dimna zavesa, koju političke elite koriste da sebe amnestiraju od socijalnih i ekonomskih posledica tranzicije“, dok su pravi razlozi na potpuno drugoj strani. Kako objašnjava, uticaj tajkuna kroz finansiranje stranaka na izvršnu vlast, donošenje antiradničkih zakona i pasivna uloga sindikata glavni su razlozi zbog kojih imamo sve sumorniju statistiku. Mnogi radnici su socijalno marginalizovani i bez puno izbora pristaju na rad često i bez zarade i na crno.

- U društvenom proizvodu siva ekonomija se danas kreće od 35 do 40 odsto. Najvažnija uloga tih aktivnosti je, sa stanovišta vlasti, da amortizuje veće i radikalnije društvene sukobe.

Najveću korist u sivoj ekonomiji imaju preduzetnici. Država im sve prašta, pa ih na posredno i podstiče. Jedan od dokaza jesu visoki nameti na zarade, što poslodavce tera u takve aktivnosti. Drugi su sistemski, (nedonošenje zakona koji bi smanjio rad na crno, bolja inspeksijska služba, efikasnije sudstvo, primerenije kazne, bolji Zakon o bezbednosti na radu i sl). Ukratko, država i kapitalisti još imaju interesa za postojanje sive ekonomije. Ona čuva socijalni mir, a oni nastavljaju da se bogate, kaže Novakovićeva.

Ona ističe i da su „zakon o radu, privatizaciji, privrednim društvima, penzionom sistemu, bezbednosti na radu i Zakon o štrajku izrazito antiradnički. Rešenja koja važe u EU i razvijenom svetu su neprimerno ili preslikavali na naše uslove, ili su ih imitali, pa i namerno pogrešno tumačili, tako da imamo zakone koji su ispod svetskih i evropskih standarda“.

Na drugoj strani činjenica da sindikatima nedostaje strategija sopstvenog delovanja, privatizacije i privrednog razvoja, odsustvo štrajkačkih fondova i fondova za bolesne radnike i one koji ostaju bez posla, ali i da su mnogi sindikati bliži političkim strankama i državi nego svojim članovima napravila je od njih „neme posmatrač“ bez želje i moći da se bore za osnovna prava radnika. Pa tako i pored toga što građani Srbije u odnosu na većinu suseda daleko lošije žive, mi smo zemlja sa najmanje štrajkova i protesta u regionu.

- Masovno siromaštvo (oko dva miliona siromašnih) u Srbiji je „stabilizator“ na kratke staze, kaže Novako-

Paradoksalno - siromaštvo i stavljanje brojnih radnika na socijalnu marginu odgovaraju tajkunima i vlasti jer čuvaju socijalni mir



vićeva, ali i ističe da sindikati imaju svoju „zaslugu“ za izostajanje protesta kroz „kanalisanje nezadovoljstva radnika“. Sindikalni lideri su često izjavljivali „Nećemo grčki scenario.“ U tom su bili bliski poslodavcima i političkim liderima. U ime toga su odustajali od ozbiljnijih organizovanja štrajkova i protesta radnika. Od mnogih su se ogradiovali. Neke su pokretali, ali neuspešno i na štetu članstva (na primer oko zakona o PIO), objašnjava Novakovićeva.

Sociolog Boris Jašović pored „tradicionalne nesolidarnosti među sindikatima“, razlog za izostanak protesta

Praznik rada u znaku nesuglasica sindikata i u iščekivanju

Vlada nije ispunila

Mirjana M. Milenković

TRAGOM

Međunarodni praznik rada radnici u Srbiji dočekuju sa razjedinjenim i posvađanim sindikatima, prošlogodišnjom minimalnom cenom rada od 115 dinara i Socijalno-ekonomskim savetom, čije raspuštanje traže dva sindikata. Prvi maj se dočekuje i sa starim Zakonom o radu, uprkos tome što gotovo svi socijalni partneri smatraju da je on prevaziđen, kao što je nužna i promena Zakona o štrajku. Za rešavanje svih ovih pitanja potreban je konsenzus u socijalnom dijalogu, ali, kako se sada čini, njega je nemoguće postići na nivou samih sindikata, ali i na nivou udruženja poslodavaca.

Odluku da visina minimalne zarade ostane po starom donela je Vlada, a ne SES, jer dogovor sindikata i poslodavaca o visini minimalne zarade nije bilo moguće postići. Sindikati su tražili da se poveća sa 115 na 130 di-

nara po radnom času, dok su poslodavci ukazivali na to da mesta za povećanje nema i da bi to negativno uticalo na investitore. Odluka je izazvala veliko nezadovoljstvo sindikata. Ipak, kako za Radnik navodi predsednik Samostalnog sindikata Ljubisav Orbović, mnogo veći problem jesu neke druge zarade koje nisu rasle.

- Stav sindikata je bio da je potrebno da se minimalna cena rada uveća za prošlogodišnji iznos inflacije, odnosno najmanje pet posto, kaže Orbović i dodaje da će zbog nekorekcije biti pogođeno više od 100.000 zaposlenih. Reagujući na zahteve ASNS i KSS, koji traže hitno raspuštanje SES-a, jer nije postignut dogovor o minimalcu, Or-

bović ističe da „oni koji nisu dobili reprezentativnost i koji mnogo toga čine iz ličnih razloga imaju pravo da se ljute i kritikuju ono što drugi rade, ali ne odlučuju. To vam je kao u parlamentu, dok ne pređete cenzus, nemate pravo da glasate i utičete na odluke.“

Sličan stav ima i Nebojša Atanacković, predsednik Unije poslodavaca Srbije, koji tvrdi da je apsurdno govoriti o raspuštanju SES-a, organizacije za koju EU insistira da je neophodna.

- Normalno je da sindikati koji su van Saveta budu nezadovoljni. A kada bi Samostalni sindikat i UGS Nezavisnost zahtevali njegovo raspuštanje, to bi bila tema za razgovor. Ovakvo u Srbiji postoji 20.000 sindikata,

Zakon o radu u procepu

„Svi sindikati protiv su produženja rada na određeno vreme na tri godine, kako traži MMF. Za radnika je to problem, jer on radeći tri godine na određeno vreme, nema mogućnost podizanja kredita, niti ikakvu sigurnost. Drugi problem jesu otpremnine. Odbreda da poslodavac isplaćuje otpremninu samo za period rada radnika u njegovom preduzeću potpuno je ispravna. Ona ide u korist radnika, jer daje mogućnost da se zapošljavaju stariji radnici“, objašnjava u ASNS, a sličnog mišljenja je i Ljubisav Orbović, predsednik SSSS, koji kaže „da će teško biti postignuta saglasnost svih struktura u menjanju Zakona o radu“.

broj socijalno marginalizovanih radnika

kapitalizam

„Prekarni sos“ protiv empatije

„Svaki radnik isključivo oseća samo svoju nesigurnost, zatvoren unutar nevidljivih zidova sopstvenog radnog mesta koje u grču nastoji da sačuva. U takvom miljeu nema prostora za uzajamnu empatiju među radnicima iako se svi oni nalaze u istom 'prekarnom sosu', kaže Boris Jašović. „Iz tog razloga pripadnici prekarijata su delimično svesni vlastitog položaja, ali nemaju svest o široj mobilizaciji u smeru korenitog menjanja društvenih prilika. Kada bi kojim slučajem došlo do radničkog 'osvešćavanja', onda bi to definitivno bio krupan korak ka ponovnom uspostavljanju balansa između razdvojenih svetova rada i kapitala.“



uprkos teškoj ekonomskoj situaciji vidi i u tome što su ljudi mahom usmereni na zadovoljenje osnovnih egzistencijalnih potreba.

- Kad većina radi samo da bi preživela, ne ostaje mnogo prostora za građanski aktivizam. Isto tako, jedan od razloga jeste taj što se u Srbiji u prvom planu nalaze pitanja iz domena visoke politike (Kosovo, Evropa) na koja običan čovek teško može da utiče. Na kraju, preko milion obespravljenih radnika po svojim posledicama je problem koji se ne tiče samo onih koji čine ovu statistiku već i celog društva, tvrdi Jašović.

- Sve dok se radnička prava u Srbiji krše i zaobilaze, to će biti znak da živimo u nepravnoj državi „divljeg kapitalizma“. Posledice postojanja ogromnog broja obespravljenih mogu biti razorne po društvo. Porast neuroza, ubistava, samoubistava i raznih drugih devijacija čini jedan segment. Isto tako je i stvaranje poslušnog „stada“ ogrezlog u hiperkonformizam, što opet može imati političke implikacije u vidu kritične mase ćutljivih građana koji ne postavljaju pitanja vlastima i koji su lak plen za političke manipulante i spin doktore, kaže Jašović.

Sindikati nesvesni potrebe usavršavanja

Vesna Andrić

OBRAZOVANJE

U Srbiji ne postoji sistematsko obrazovanje sindikalnih aktivista, niti su sindikati u dovoljnoj meri svesni da je i u ovoj oblasti neophodno stalno učenje i usavršavanje. Iako gotovo svi sindikati imaju centre za edukaciju, u okviru kojih organizuju brojne seminare i radionice za svoje članove, stručnjaci ističu da su to tek začeci ozbiljnijeg osposobljavanja i obrazovanja u radničkim organizacijama.

- Na seminarima koje organizuje svaki sindikat za sebe pojavljuju se često iste teme, ali i isti predavači, a nekim organizacijama ta dešavanja služe da se na lak način zarade pare. Veoma su retki seminari na koje dolaze više od dva sindikata. Ti oblici sindikalnog obrazovanja se ne koriste za uspostavljanje komunikacije između međusobno posvađanih sindikata, pa se ovakvim načinom rada i ta šansa propušta. Sem toga, ne postoji evidencija sindikalnih kadrova koji su prošli razne sindikalne škole, pa se dešava da na seminarima vidamo ne samo iste predavače nego i iste polaznike, kaže Srećko Mihajlović, sociolog iz Centra za razvoj sindikalizma.

Pokušaji ovog centra da kao temu „nametne“ istraživanje sindikalnog obrazovanja nije uspelo jer, kako tvrdi Mihajlović, za to nije zainteresovan ni sindikat, ali ni oni koji se bave finansiranjem obuka.

- Bez detaljnog istraživanja efekata tog obrazovanja ne znamo da li je tu reč o bacanju para ili o obliku sindikalnog rada koji ima stvarne efekte, kaže Mihajlović.

Vladimir Marinković, direktor Visoke strukovne škole za preduzetništvo, u okviru koje od prošle godine po-

stoji i sindikalna škola, slaže se da sindikati ne posvećuju dovoljno pažnje ovoj temi. Kao jedan od razloga on navodi to što su sindikati u vreme ekonomske krize usmereni, pre svega, na opstanak svojih preduzeća i prava zaposlenih. Drugi problem jeste što većina naših sindikata ne shvata značaj investicije u obrazovanje svojih kadrova, kako formalno tako i neformalno.

- Mnogi članovi sindikata ne poznaju dobro zakonsku regulativu, iz čega sledi problem da ne mogu da shvate autonomnu regulativu i kakav treba da bude pristup sindikalnih predstavnika prema poslodavcu, ukazuje Marinković i dodaje da sindikalni funkcioneri

dencija u okviru radnopravnog zakonodavstva i makroekonomije. „Sindikalna akademija“ sastojeće se od predavanja, interaktivnih radionica i panel-debata, objašnjava Bojan Ladevac, naučni saradnik beogradske kancelarije Fondacije „Fridrih Ebert“.

- Želimo da omogućimo mladim sindikalnim aktivistima iz svih krajeva Srbije da prošire znanja u oblasti sindikalnog rada, umreže se i razmene mišljenja i stavove sa kolegama iz drugih branši i sindikalnih centrala. „Sindikalna akademija“ se razlikuje od sličnih manifestacija jer su se sindikalni aktivisti sami prijavljivali želeći da uče, a ne zato što su poslani od strane

Potrebna i visoka škola

- Sindikalna škola nije dovoljna. U razvijenim zemljama postoje visokoobrazovne institucije, takozvane akademije rada, koje se bave industrijskim odnosima. Nadam se da će u budućnosti i naš obrazovni sistem ponuditi specijalizovane studijske programe na kojima će se školovati svi koji planiraju da se bave sindikalnim radom i gde će dobiti šira znanja iz politike, ekonomije, socijalne politike i menadžmenta, kaže Vladimir Marinković, direktor Visoke strukovne škole za preduzetništvo.

treba da razvijaju komunikacione i pregovaračke sposobnosti i da svakodnevno uče, kako bi bili što spremniji za pregovaranje sa poslodavstvom, ali i u svakodnevnom radu.

Polazeći od činjenice da sindikati uglavnom ne raspolazu dovoljnim materijalnim sredstvima za sistematičnu obuku svojih članova, posebno mladih, Fondacija Fridrih Ebert pokrenula je letnju školu „Sindikalna akademija“. Ovaj jedinstveni događaj u regionu, na kome se očekuje prisustvo oko 90 učesnika iz različitih sindikalnih centrala u Srbiji, biće održan od 28. maja do 1. juna. Sociolozi i politolozi ponudiće tu mladim sindikalcima široki raspon tema - od nastanka i razvoja sindikata u Evropi, debate o političkoj orijentaciji i ulozi sindikata u tranziciji, do aktuelnih kretanja i ten-

svojih funkcionera. Raduje nas što je izražen interes i inicijativa za sopstveno usavršavanje, kaže Ladevac.

Da je obrazovanje i osposobljavanje najpotrebnije upravo mladim članovima i aktivistima, ukazuje Bojana Bijelović, predsednica Sekcije mladih u Savezu samostalnih sindikata Srbije. Ona ističe da ova kategorija nema dovoljno ni sindikalnog ni životnog iskustva, te da ne poznaju mehanizme koji mogu da pomognu sindikatima u ostvarenju ciljeva.

- Mladi ne poznaju dovoljno zakonodavni okvir, jer se s time nisu susretali u praksi, tako da im treba približiti mnoge oblasti, od Zakona o radu, mehanizama socijalnog dijaloga do situacije u regionu, da bi bolje shvatili šta se događa u našoj zemlji, ističe Bijelovića.

promene važnih zakona

obećanja

čije sve želje malo ko može da ispuni, ističe Atanacković, koji se slaže da minimalac nije dovoljan za preživljavanje, ali da on iznosi gotovo pola prosečne zarade. On napominje i privredni razvoj u Srbiji na nivou nekih afričkih zemalja i da je Vlada u pogledu socijalno-ekonomskog dijaloga zatajila:

- Bilo je obećanja da će se povećati neopozovani deo plata, da će se odreći poreza na minimalce, da se neće plaćati doprinosi na topli obrok, ali Vlada se ne odriče ničega.

Međutim, KSS i ASNS smatraju da je smena SES-a potrebna, jer postojeći partneri „nisu sposobni da donesu nijednu bitnu odluku“, o čemu svedoči poslednja sednica Saveta.

- Minimalna cena rada nije socijalna pomoć, već zaradna plata radnika i po međunarodnim konvencijama predstavlja izuzetak, a ne pravilo kao što je to slučaj kod većine poslodavaca u Srbiji, ističu u Konfederaciji, navodeći da

brane interese oko 200.000 članova. Oni traže i da se formira SES od kompetentnih partnera, koji će voditi pravi socijalni dijalog i snositi odgovornost.

ASNS takođe zahteva da se raspušti SES, ocenjujući da su dve centrale koje se nalaze u njemu, SSSS i „Nezavisnost“, pokazale da ne brinu za zaposlene. ASNS po ko zna koji put traži i „poštovanje zakonitosti i reprezentativnosti socijalnih partnera, da se stupi u pregovore sa relevantnim organizacijama sindikata i poslodavaca, sa kojima će se postići pravi socijalni dijalog koji je neophodan u teškim vremenima“.

Saglasnosti među sindikatima, poslodavcima i u vladajućoj koaliciji nema ni i oko promene Zakona o radu. Za izmenu u ovom trenutku ne nedostaje politička volja, ali je najveći problem što se tačno ne zna koja su to nova rešenja. Sagovornici Radnika podsećaju da radna verzija zakona nije završena, niti je postignut kon-

Mesto za ispravne sastanke ili za tripartitne pregovore: Sa sednice SES-a



senzus, tako da je pitanje političke volje izlišno. Momo Čolaković, poslanik PUPS-a i jedan od savetnika na izradi Zakona, tvrdi da će radna verzija biti gotova u prvoj polovini ove godine, nakon čega će uslediti rasprava, da bi ušao u vladinu i skupštinsku proceduru do kraja godine, a Nebojša Atanacković iz UPS-a je ubeđen da sve vlade izbegavaju da donesu taj zakon, plašeći se političkih trzavica i populističkih zahteva.

- Stav svih investitora i poslodavaca jeste da je taj zakon prevaziđen, ne samo zbog plaćanja punih otpremnina već i zbog niza drugih stvari vezanih za raskidanje radnog odnosa, što pospešuje zapošljavanje radnika na crno, kaže Atanacković i dodaje da se odlaganjem promene kupuje vreme. I u ASNS tvrde da od toga svi beže, jer znaju da će, kad predlog zakona dođe do Skupštine, sindikati reagovati.

Sporni „lokaut“

Za razliku od Zakona o radu, čije su izmene na dugom štapu, izmene Zakona o štrajku su usaglašene i postignut je visok stepen saglasnosti. Ostao je još samo sporan takozvani „lokaut“ i to bi trebalo da se razreši na SES-u. Nakon toga, on bi do letnje pauze trebalo da uđe u skupštinsku proceduru.

Inače, u iščekivanju korenitih promena parlament je promenio samo nekoliko članova Zakona o radu kako bi obezbedio bolje uslove i sigurniji posao porodiljama i trudnicama koje rade na određeno vreme. Te izmene podržala je većina parlamentaraca.

Orbović:
Zbog nekorekcije minimalca pogođeno više od 100.000 zaposlenih

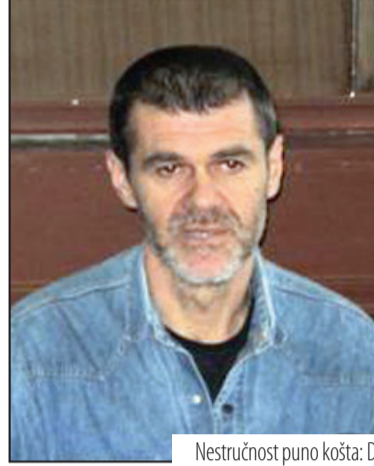
Fabrike da proizvode pare

Jelena Bujdić Krečković

- Statistika nas opominje da na jedan zaposlenog u Srbiji dolazi po jedan nezaposleni i jedan penzioner. A od 1,6 miliona koji rade svega 240.000 je u realnom sektoru, odnosno to su radnici koji „prave pare“. Zaključak je jednostavan - mi moramo opet da pravimo fabrike koja će da proizvode novac, ističe za Radnik lider Samostalnog sindikata u Boru Dragiša Trujkić. Naravno, kaže on, treba odrediti prioritete u reindustrijalizaciji - da li je to prehrambeni sektor, energetika, metalški kompleks ili nešto četvrto, valja postići čvrst dogovor i finansirati te grane.

- Najbolje bi bilo da to bude u sredinama gde je najjeftinije da se uradi, gde ima obrazovanog kadra, gde su najbolji uslovi. Bitno je privući i odgovarajuće investitore, napraviti strateško partnerstvo u kome će država imati kontrolu i forsirati varijante koje će omogućiti zapošljavanje što više radnika, objašnjava Dragiša Trujkić i istovremeno ukazuje na kontradiktornost koju donose najavljene izmene i dopune Zakona o radu na zahtev stranih investitora u Srbiji, gde se insistira na izmenama ugovornih obaveza, što vodi smanjenju broja zaposlenih.

- Dosta je bilo uopštene priče, vreme na više nema, ističe Dragiša Trujkić, kome se može dogoditi da sa kolegama sin-



Nestručnost puno košta: Dragiša Trujkić i Ljubiša Miljković



dikalcima iz javnog sektora radnički pravnik provede na protestu u Beogradu. RTB Bor, koji zapošljava više od pet hiljada radnika i koji sada zaraduju više od republičkog proseka, možda i nije najbolji primer naše teme, ali, s druge strane, borski kombinat očekuje izlazak iz restrukturiranja i formiranje jedinstvenog preduzeća koje bi trebalo samostalno da posluje, bez pomoći države. Iako Basen pripada primarnom sektoru, on je osnov i za mnoge poslove i radnike u „čistoj“ industriji.

- RTB će iz restrukturiranja izći sa novim tehnologijama, obnovljenom mehanizacijom, mladim i stručnim kadrom koji je zadovoljan zaradama, a samo to

kompaniji garantuje dugovečnost. A sigurnu budućnost mu garantuju i rudne rezerve „teške“ 1,3 milijarde tona, koje garantuju proizvodnju narednih 100 godina, kaže za Radnik predsednik Sindikata rudara Srbije Ljubiša Miljković.

- Da bi srpska industrija bila konkurentna, neophodna je njena modernizacija. Nove tehnologije za sobom povlače smanjenje broja zaposlenih i manje troškove finalnog proizvoda, a donose kvalitet koji zadovoljava svetske standarde i siguran plasman. S druge strane, uvođenje novih tehnologija može i mora da bude povereno stručnom menadžmentu. Međutim, danas se srpska industrija koristi samo za rešavanje nagomilanih socijalnih problema. Neopravdano se zapošljava nestručni kadar, a zaposleni nemaju dovoljno posla. Ono što u nanosi najveću štetu jeste politizacija radnih mesta. To dovodi do toga da su na ključnim mestima u proizvodnji nestručni ljudi i vodi ka greškama koje skupo koštaju i često su neopravljive, zaključuje prvi čovek Sindikata rudara Srbije.

Aleksandar Ljubić, državni sekretar u Ministarstvu finansija tvrdi da neće biti produženja roka za restrukturiranje industrijskih i ostalih preduzeća

Strateški partneri jedina nada za probrane

Mirjana N. Stevanović

- Neće biti produžen rok za restrukturiranje preduzeća, on je dogovoren sa partnerima iz Svetske banke, a razlog za to nije samo nedostatak para koji je dosad izdvajao za subvencije, već ozbiljni problemi koje te firme generišu. Neke od njih rade i plaćaju poreze i zarade, a neke ne, što ne doprinosi dobroj poslovnoj klimi. Najveći broj tih preduzeća nikada nije imao ozbiljnog kupca i zato će se proces odvijati na više načina. Neke će biti prodate kao celine ili imovinske celine, malo njih kao kapital, a neke će završiti u stečaju. Bez obzira na model, radnike će angažovati ili novi vlasnik, ili će biti zbrinuti kroz socijalni program. To neće biti lako, jer je jako nepovoljna starosna struktura zaposlenih - kaže u razgovoru za Radnik Aleksandar Ljubić, državni sekretar u Ministarstvu finansija i privrede.

On tvrdi da se sektor privrede u Ministarstvu svakodnevno bavi problemima preduzeća u restrukturiranju i nalaženjem strateških partnera za njih, a jedan od dobrih primera su mogućnosti koje dogovor sa Al Dahrom iz UAE otvara za firme iz takozvanog „zelelog pula“, ali i za neke fabrike iz industrije prerade hrane. Ljubić negira da su na ključnim mestima u proizvodnji nestručni ljudi i vodi ka greškama koje skupo koštaju i često su neopravljive, zaključuje prvi čovek Sindikata rudara Srbije.

- Ta preduzeća propala su uglavnom tokom devedesetih, pre privatizacije i



Tekstilci na tragu stare slave

Iako ni za fabrike u tekstilnoj industriji nismo imali kupce i većina njih više nema način da se vrati na tržište, ta grana je zanovljena, jer su došle velike firme poput Pompeje, Golden Lejdi, Benetona, Falkea, Kalcedonije. Ove kompanije investirale su oko 300 miliona evra, i zaposlile blizu 11.000 ljudi. U međuvremenu, i domaći investitori su izgradili niz malih i srednjih preduzeća i izvojni rezultati tog sektora postaju sve značajniji.

U procesu reindustrijalizacije najjači aduti iz inostranstva



Jako nepovoljna starosna struktura zaposlenih: Aleksandar Ljubić

bić, koji je, inače, delegiran ispred Srbije za učesnik u radu tog tela.

Prema rečima državnog sekretara, reindustrijalizacija će posebno biti podsticana u granama za koje je procenjeno da mogu dati najviše efekata i gde se možemo računati na strana tržišta. Reč je o automobilske industriji, prehrambenoj, kao i IT industriji, gde od izvoza softvera već ostvarujemo između 200 i 300 miliona evra godišnje. Potencijal je mnogo veći, tvrdi Ljubić, i dodaje da bi investicija iz UAE koji su iskazali interes da u Srbiji izgrade fabriku poluprovodnika, drugu po veličini u Evropi, donela veliki iskorak za zemlju sa stanovišta tehnologije. Najzad, ozbiljne šanse za rast ima i odbrambena, odnosno namenska industrija, koja beleži sve veći izvoz.

Šanse se polažu i u namensku industriju: Detalj iz Jumka

ratom, gde je italijanska kompanija samo deo mozaika koji gradi oko 150 firmi auto-industrije. Među njima su Džonson Kontrols, Manjeti Mareli, Jura, Magna, Boš. Neke samo delom rade za Fijatu, neke uopšte ne, ali su veliki izvoznici i mi već počinjemo da zauzimamo značajno mesto na mapi proizvođača iz te grane. Potvrda je došla i nedavno kada smo od EK dobili poziv da učestvujemo u radu Komiteta za motorna vozila pri EU, koja je za njih vreme ozbiljna privredna grana, kaže Ljubić.

hodno ministarstvo ekonomije, čiji su sada sledbenik, sačinilo strategiju industrijskog razvoja.

- Začetak tog procesa je posao sa Fi-

Ljiljana Bukvić

Dva sastanka u pet dana predstavnik sindikata, poslodavaca i nadležnih ministara dovoljno govore koliko je loše našoj građevinskoj industriji. Ne samo što se broj zaposlenih prepolovio otkad je kriza počela, već i onih 70.000 radnika koji imaju posao, ne primaju zarade redovno, rade za sitno ili novac preko minimalca uzimaju „na ruke“.

Ministar građevinarstva Velimir Ilić je tim povodom nedavno napomenuo da bi bilo dobro napraviti novu strategiju razvoja građevinarstva i dugoročni plan podsticaja. Neke ključne stvari oko kojih se svi slažu jesu suzbijanje neloyalne konkurencije i sive ekonomije, primena Posebnog kolektivnog ugovora, restrukturiranje građevinskih preduzeća, izmirivanje potraživanja države... Timovi koje će zajednički formirati država, sindikati i poslodavci trebalo bi da se bave svim ovim pitanjima.

Talas nezadovoljstva, koji je doveo do toga da se formiraju ovakvi timovi, krenuo je sa Trga Nikole Pašića pre dvadesetak dana, kada su nezadovoljni radnici građevinske industrije od vlasti zatražili hitnu sednicu na kojoj će se raspravljati o tome na koji način država može da pomogne građevinarstvu.

- Insistiramo na tome da domaće građevinske firme u Srbiji imaju prednost nad drugim, da im se omogući da

rade, kako bi se zaposlenima obezbedile dostojanstvene zarade i sprečio rad na crno, rekao je predsednik Samostalnog sindikata građevinarva Duško Vučković. On kaže da se oni nadaju da će dijalog i razgovori u kome će učestvovati svi oni koji su zaduženi i odgovor-



Prekinuti politička prepucavanja: Dušan Vučković

Kolektivni ugovor za izbegavanje

- Nadležni kao da ne žele i pritom ne uspejaju da svojim aktivnostima nametnu primenu granskog kolektivnog ugovora kojim bi se i te kako smanjila neloyalna konkurencija, a radnici doveli u približno istu poziciju, napominje naš sagovornik. Time bi se, smatra on, uticalo i na smanjenje sive ekonomije koja je već decenijama rak rana celog društva. Sindikat je inicirao i brzo usvajanje zakona o inspekcijama, jer bi to doprinelo boljem uređenju građevinskog i ukupnog privrednog ambijenta u Srbiji, ističe za Radnik Dušan Vučković.

Javni radovi nada za brojne nezaposlene

U oživljavanje privrede se ne može ići bez novih mašina, tehnologija i inovacija koje će primenjivati stručni i obrazovani. Gde tu ima mesta za one nedovoljno obrazovane i bez kvalifikacija koji su i dalje brojni na evidenciji NSZ, dilema je za koju naš sagovornik Dragiša Trujkić vidi rešenje. Smatra da bi što širim dijapazonom javnih radova država jednim udarcem rešila više problema. Prvo, tu je zapošljavanje pomernog profila radnika, zatim država bi uštedela na socijalnim davanjima, a nije zanemarljiv ni rezultat komunalnih, ekoloških i infrastrukturnih radova. On izlaz vidi i u pospešivanju malog biznisa, u kojem bi preduzetnici postali kooperanti velikih sistema.

Produžiti rok za restrukturiranje

Zoran Radovanović

Predsednik Gradskog odbora Sindikata metalaca Kragujevca Goran Milić ističe za Radnik da je deindustrijalizacija Srbije neminovnost ukoliko želimo ponovni privredni razvoj zemlje. Bez ozbiljnog oživljavanja proizvodnje u fabrikama u kojima je ona sada na minimumu i novih industrijskih investicija, Srbiji, prema njegovim rečima, pretdalja ekonomska i privredna stagnacija, a time i rast nezaposlenosti. Boji se, međutim, da su inicijative o deindustrijalizaciji tek politički marketing, iza kojeg nema prave strategije.

-Ukoliko se zaista želi deindustrijalizacija, onda rok za okončanje restrukturiranja u najznačajnijim domaćim fabrikama mora da bude produžen. Država mora najpre da osposobi te fabrike, da pokrene proizvodnju svugde gde je to moguće, i na taj način učini da do-



Država bi trebalo da „pogura“ aranžman sa Ivekom: iz pogona Zastava Kamioni

maći industrijski kapaciteti postanu atraktivni za potencijalne investitore i strateške partnere. U suprotnom, najznačajnijim preduzećima domaćeg metalčkog kompleksa preti propast, što bi označilo početak kraja svake ideje o deindustrijalizaciji zemlje, tvrdi Milić.

Nakon dolaska Fijata u Kragujevac i preuzimanja ovdašnje fabrike automobila, najveća firma Grupe Zastava vozila ostala je Zastava Kamioni, u kojoj tvrde da čine sve što je u njihovoj moći da 1. jula naredne godine ne uđu u zonu totalne nezavisnosti i moguće likvidacije, već nastoje da poslovnim i ka-drovskom politikom preduzeće učine atraktivnim za strateško partnerstvo sa

nekim inostranom kompanijom. Predsednik Sindikata u Zastavi Kamioni Goran Milić, koji je i potpredsednik Republičkog odbora Sindikata metalčkog kompleksa Srbije, ističe da se gašenje Zastave Kamioni, ali i ostalih značajnijih sumadijskih i srpskih fabrika koje čine okosnicu domaćeg metalčkog kompleksa, ne sme dozvoliti ni po koju cenu, pošto bi njihova likvidacija imala katastrofalne posledice po ekonomiju i privredu zemlje.

- Proces restrukturiranja Zastave Kamioni i ostalih velikih domaćih velikih industrijskih sistema u direktnoj vezi sa novoproglašenom inicijativom o deindustrijalizaciji Srbije. Jer te

Veća briga o ledinama nego o firmama

Sindikanci JSO EI Niš pripremaju radničke straže ispred institucija i kuća nekih političara

Zorica Miladinović

- Ako u krugu EI Niš ne bude napravljen Naučnotehnoški park Tehnis, kako je odlučila prethodna vlada, borićemo se protiv toga svim sredstvima. Već smo formirali Krizni štab, a nekim političarima u gradskoj vlasti u Nišu obećali smo da će u tom slučaju imati „radničke straže“ ispred svojih institucija i kuća, kaže Jovan Jovanović, predsednik Jedinstvene sindikalne organizacije EI Niš (JSO EI).

Najava sindikalne borbe „svim sredstvima“ usledila je nakon nedavnih izjava pojedinih gradskih i stranačkih funkcionera, na čelu sa zamenikom gradonačelnika Ljubivojem Slavkovićem (SNS), da u krugu devastirane EI ne bi trebalo formirati Tehnis, tim pre što je još jedan Naučno-tehnoški park planiran i na lokaciji tehničkih fakulteta u Nišu. Vlada je, inače, donela odluku o formiranju Tehnisa u krugu EI Holdinga još jula 2009. Za bezmalo četiri godine na terenu ništa nije urađeno, a u vreme najava no-

više nisu mogle da se vrane na nekadašnje pozicije. Samo neke od njih mogu ponovo da postanu konkurentne, ali su za to potrebne investicije ili strateška partnerstva, ističe Ljubić i naglašava da se najveće nade polažu u reindustrijalizaciju i podseća da je pret-



Od 25.000 do 200, odnosno 1.500 zaposlenih: Protest JSO EI Niš

ve vlade o reindustrijalizaciji Srbije, posebno njenog najnerazvijenijeg dela - jugo zemlje - stigle su i ocene da bi trebalo odustati od ideje o Tehnisu.

- Odustajanje bi odgovaralo pojedinih kriminalno-interesnim grupama. Stečaj EI, koja je godinama u restrukturiranju, umesto formiranja parka „zatrapao“ bi njenu veliku pljačku. Stečaj bi odgovarao i onima koji su privatizovali neka preduzeća EI ili su zakupili naše

Šest „zdravih“ firmi za Naučnotehnoški park

Prema odluci prethodne vlade, Grad Niš bi trebalo da ima 51 odsto, a država 49 odsto vlasništva u Tehnisu. Mada su sindikati tražili da u park uđu svih 17 nepripravljanih preduzeća iz sastava EI, Vlada je odlučila da bi trebalo da ga čini ukupno šest „zdravih“ firmi i Holding EI. Prethodna gradska vlast podržala je ovakvo rešenje. Prema podacima sindikata, u EI danas radi oko 200 radnika, a u privatizovanim preduzećima u krugu ovog holdinga - oko 1.500. U vreme najvećih poslovnih uspeha EI tokom osamdesetih u EI je radilo više od 25.000 ljudi.

objekte, jer bi znatno pojeftinili poslovni prostor i imovina. On bi odgovarao i pojedinih političarima koji u tome imaju lični interes. Ali, on ne bi odgovarao preostalim radnicima EI, privredi i samom gradu, kaže predsednik JSO EI.

On kaže da su o najnovijem razvoju situacije JSO i Industrijski sindikat EI pisanim putem obavestili predsednika Tomislava Nikolića, premijera Ivice Dačića i vicepremijera Aleksandra Vučića. Pre godinu i po dana pisali su i ministru Mladanu Dinkiću tražeći reindustrijalizaciju Niša i juga Srbije. Tada su naveli da je EI

države, Niška pivara „mogla da počne da radi za pet dana“, i to ne samo da pravi pivo, već i da flašira vodu za svetsko tržište. A ona tone, jer je uhapšen Jovica Stefanović Nini, čovek koji ju je kupio u privatizaciji u organizaciji države. I niški Jastrebac tavori, a „već danas bi mogao da počne da proizvodi pumpe“. Vagonka MIN i Lokomotiva MIN su, doduše, nedavno dobile da rade posao za državu, ali su morale da podnesu bankarske garancije za to, iako su posle nesuđenih privatizacija u državnom vlasništvu.

Simbioza ili gašenje

Gojko Vlaović

Na koji način će u budućnosti funkcionirati dva beogradska metalna preduzeća IMR i IMT, trebalo bi da bude poznato najkasnije do juna sledeće godine. Država, odnosno Ministarstvo finansija i privrede na čijem čelu je Mladan Dinkić smatraju da bi najbolje rešenje bilo stapanje ove dve fabrike u jednu. Varijanta o kojoj se razmišlja jeste da radnici IMT-a pređu u proizvodne pogone IMR-a i da se prostor na kome je ta novobeogradska fabrika oslobodi za skupo građevinsko zemljište. Druga ideja jeste da se obe fabrike presele i da se napravi potpuno nova na nekoj drugoj lokaciji, i to u rubnim područjima grada.

Nova fabrika košta oko 136 miliona evra

Za nas bi bilo prihvatljivo da se izgradi nova fabrika i da se i IMT i IMR presele u te hale pod jedan krov. Izgradnja nove fabrike tog tipa košta oko 136 miliona evra. Ako bi do toga došlo, to bi za nas bilo prihvatljivo. I u tom slučaju proizvodnje bi trebalo da budu odvojene, odnosno u okviru iste kuće trebalo bi da postoji fabrika motora i odvojeno od nje fabrika traktora. Naravno, insistirali bismo i da svi radnici IMT pređu u tu fabriku, a da se za one koji su pred penzijom napravi adekvatan socijalni program, zaključuje Stanko Milinović iz IMT-a.

U vreme sve većih zahteva sindikata za ubrzanje reindustrializacije ovakvu nameru države podržavao je i Grad, kome bi, ističu stručnjaci, to omogućilo ne samo očuvanje postojećih radnih mesta u nekad moćnoj

Neizvesno spajanje: Pogoni IMT



Foto: Folnet

traktorskoj industriji, već i bolju zaštitu životne sredine i otvaranje novog prostora za gradnju. U tome neki konsultanti za ulaganja vide i glavni povod, ali ni

oni ne misle da je ideja o spajanju loša, već da to mogu da budu motivi za malverzacije, odnosno za definitivno gašenje ove industrije u Beogradu.

U Samostalnom sindikatu IMR-a kažu da je ideja o spaj-

nju ta dva preduzeća za njih potpuno prihvatljiva.

- U više navrata smo pokretali tu inicijativu, jer smatramo da je to najbolje rešenje za obe fabrike. Imamo relativno novu halu i dovoljno radnog prostora da radnici IMT-a pređu kod nas. Na taj način bi se onda pod istim krovom proizvodili i traktori i motori. Nažalost, problem je u tome što Samostalni sindikat IMT-a ne želi da prihvati objedinjavanje dve fabrike, kaže za Radnik Jovan Mičić, predsednik Samostalnog sindikata IMR. Naš sagovornik ističe da nema potrebe za gradnjom nove fabrike, i da u IMR-u ima dovoljno prostora da se objedini proizvodnja motora i traktora.

Predsednik Samostalnog sindikata IMT Stanko Milinović

kategorički je protiv pripajanja njegove fabrike nekadašnjem rakovičkom gigantu.

- Ne postoji nijedan jedini razlog da napuštamo našu kuću. Zbog čega bi smo se mi odrekli fabrike, gde imamo optimalne uslove za rad, i prešli u IMR, u prostor sa zastarelom tehnologijom. To nikako ne bi bio napredak. Takođe, ako bismo se mi spojili sa njima, tamo ne bi bilo mesta za sve zaposlene iz IMT-a, a mi to nikako ne možemo da prihvatimo, jer je tako nešto podjednako protiv interesa zaposlenih i fabrike - naglašava Milinović. On ističe da podržava napore svog sindikalnog kolege Mičića da se nešto uradi, ali misli da je potrebno naći rešenje koje je podjednako u korist radnika obe fabrike.

Profesor Petar Petrović o posledicama Država da

Iako je srpska privreda više od dve decenije u tranziciji, nijedan od ciljeva tog procesa još nije postignut, a najporazniji rezultati su u industriji, gde proizvodnja ne može da dostigne ni polovinu obima iz osamdesetih godina prošlog veka.

U prvoj polovini tog ciklusa opravdanja su bili rat, razbijanje jedinstvenog industrijskog sistema, sankcije i hiperinflacija. Očekivalo se da će kasnije problem rešiti privatizacija i restrukturiranje. Plan je bio da se preduzeća

koja mogu da pronađu strateškog partnera odmah privatizuju, a ona koja to nisu u stanju, a zapošljavaju veliki broj radnika, da se restrukturiranjem učine atraktivnim i da se prodaju bilo kom kupcu. Tako je uoči usvajanja Zakona o privatizaci-

ji nekoliko desetina firmi ušlo u restrukturiranje, a novi talas usledio je od 2008, kada je, posle masovnog raskidanja ugovora o privatizaciji, vlast pokušavala nekako da spasi ta devastirana preduzeća i svoj obraz tvrdnjama da ipak ima neki plan.

Ipak, firme nisu „stale na noge“, jer se model svodio na oslobađanje od tehnoloških viškova i socijalni program, a potom bi, po pravilu, usledili stečaj i prodaja imovine ili bi se nastavilo sa procesom do danas. Na „spasavanje“ podržavljenih firmi utrošeno je na stotine miliona evra, ali gotovo ni cent na njihovu poslovno-tehnološku konsolidaciju i modernizaciju, obuku ili osvajanje tržišta. Simboličan deo tog novca bio

Na „spasavanje“ podržavljenih firmi utrošeno je na stotine miliona evra, ali gotovo ni cent na poslovno-tehnološku konsolidaciju i modernizaciju

Veliko agrarno

Aleksandar Ivanišević

Od nekadašnjeg centra prehrambene industrije Novom Sadu je ostala samo stara slava. Broj zaposlenih u toj grani je od 1989. smanjen za oko tri četvrtine, zemljoradničke zadruge su nestale, a neka preduzeća privatizovana pa ugašena. Ima i nekoliko svetlih primera, ali oni su više izuzetak nego pravilo.

Poslodavci, mali preduzetnici i sindikati su skeptični na primenu reindustrializacije, najavljen na ovogodišnjem Kopanik biznis forumu kao novi smer srpske ekonomije. S druge strane, bez ozbiljnijeg angažovanja države, smanjivanjem administrativnih prepreka, pitanje je ima li Novi Sad šansu da podigne prehrambenu industriju u značajnijem obimu.

- Na čelu sam gradskog odbora sindikata za poljoprivredu i prehrambenu industriju 11 godina, i za to vreme je ugašeno otprilike toliko firmi, kaže Branka Popović iz Samostalnog sindikata. Zadruga su najpre počisnjene. Kupili su ih direktori, opustošili i otišli. I nijedan nije odgovarao. Nakon toga, Novi Sad se začaurio u opadajućem trendu. Nema razvoja ni novih investicija, a postojeće fir-



me su se smanjivale ili potpuno nestajale. Navip i Farmakop su ugašeni. Aroma iz Futoga je u stečaju. Hleb, preduzeće koje je nekad odlično poslovalo, sada je u velikim teškoćama, nakon što ga je kupio vlasnik Verano motora. Novosadska mlekarica je ugašena... Popovića ističe i da su ona i njene kolege skeptični u pogledu pomoći države.

- Rečeno je da će pomoć usmeriti na mala i srednja preduzeća. Ali i dosad je bilo sličnih projekata, pa se ništa nije dešavalo. I postojeće firme guši birokratija. Dobri primeri su retkost, izdvajaju se Neoplanta i Koteks, kaže Popovića.

Neoplanta je bila veliko preduzeće i pre raspada Jugoslavije, a na liderske pozicije u mesnoj industriji se vratila tek poslednjih godina. Ovo je preduzeće je kupio koncern Nelt.

Kada grad stimuliše selo

Gradska vlast u Novom Sadu najavila je korake za pomoć agraru i prehrambenoj industriji. „U kontaktima koje ostvarujemo sa kompanijama, pre svega iz inostranstva, upravo najviše potenciramo prehrambenu industriju, a koliko vidimo poslovni ljudi iz arapskih zemalja su najviše upravo i zainteresovani za agrar i prehrambenu industriju. Isto je i sa poslovnim ljudima iz Rusije. Ogroman neiskorišćeni potencijal su naši ljudi u dijaspori, kojima se nije posvećivala značajnija pažnja i kojima svakako moramo što pre ponuditi saradnju u svim oblastima, kaže Goran Sečurki, član Gradskog veća zadužen za privredu.“

Državni ulog kao magnet za kupce

Prva petoletka iz Trstenika nade polaže u strane investitore i partnere

Boban Karović

Kao i sva ostala preduzeća u restrukturiranju tako i Prva petoletka do sredine naredne godine mora da okonča taj proces. Od toga zavisi i toliko proklamovani povratak na put industrijskog rasta, a ovdje se i dalje nadaju privatizaciji. To je još uvek neizvesno, ali jedno je sigurno - trstenička kompanija neće biti prodana kao jedinstven sistem, već će se to činiti iz delova. Zainteresovanih kupaca ima, i upravo ovih dana u poseti se nalazi se tehnička delegacija beloruske firme Amkodor. Oni obilaze pogone za koje su zainteresovani kako bi utvrdili Petoletkine tehničke mogućnosti i potencijale, te prikupili potrebne informacije za formiranje biznis plana u koji će biti uključen i investicioni programi.

Ovo je, možda, prvi rezultat napora države da pomogne ovom preduzeću. Naime, država je intervenisala sa investicijom od 11 miliona evra, koja bi trebalo da se realizuje u toku ove i naredne godine. Međutim, plan države je da se, umesto klasičnih subvencija kojima se u Prvoj petoletki nadomešćuje višak troškova nad prihodima, ide na ulaganje u novu



Očekuju novu opremu: Iz Prve petoletke

opremu, čime bi se modernizovala proizvodnja i privukli partneri. I nadležni u Ministarstvu privrede dobili su zadatak da sa menadžerima Petoletke naprave plan kako da za godinu i po dana preduzeće izađe iz restrukturiranja, reši stare dugove i počne novi život.

Ljubiša Zdravić, predsednik Samostalnog sindikata Prve petoletke, kaže za Radnik da je pomenuta investicija i te kako dobar potez.

- Svaka pomoć je dobrodošla. Petoletka je pomalo tehnolo-

ški zaostala i ovim će se znatno osvežiti mašinski potencijali, što će nas vratiti u ravnopravnu trku sa razvijenim svetom. Jer mi i dalje možemo mnogo, imamo znanje, kvalitetne kadrove i višedecenijsko iskustvo, kaže Zdravić. Kako dodaje, iako su iza ovog preduzeća godine stagnacije, ono je očuvano, najpre zahvaljujući rukovodstvu, ali i nadležnom ministarstvu. Ova, jedna od većih fabrika metalnog kompleksa u Srbiji trenutno zapošljava oko 4.000 radnika u 18 društava u

Poslovi i za vojnu industriju

Zanimljivo je da ima i društava koja, posle perioda stagnacije, sada beleže rast, kao što je Industrijska pneumatika, a ima i onih, kao što su Cilindri, koji svojim programom mogu mnogo, ali su opterećeni dugovima. Radnike društva Namenska ohrabrila je i najava poslova za srpsku vojnu industriju.

dvodecenijske tranzicije u industriji

pokrene zamajac

je potrošen za zbrinjavanje zaposlenih, a lavovski deo za konsultante.

Kako za Radnik ističe Petar Petrović, profesor Mašinskog fakulteta u Beogradu, suština problema je u tome što se Srbi-

se razvija sam. U uslovima kriznog stanja, tržišna ekonomija zahteva odlučnu reakciju države. Tako su reagovala Amerika ili Nemačka 2008, kada su preduzele mere za spasavanje Krajslera, Forda, Opela, i mno-

- Odgovor kako to treba uraditi lako je pronaći u novoj evropskoj politici razvoja, u kojoj industrija i jačanje konkurentnosti kroz intenzivan tehnološki razvoj i primenu novih tehnologija predstavljaju prioritet. U tome ključnu ulogu ima nauka i obrazovni sistem. Oni moraju kroz izgradnju jakog inženjstva da stvore novu elitu za industriju, ističe Petrović i dodaje da su kod nas preduzeća u restrukturiranju od ključnog značaja, jer je u njima zarobljen ogroman potencijal koji godinama izmiče pažnji stratega. U tu grupu spadaju i preduzeća koja se nalaze u statusu likvidacije. Čak se i u tu krije ogroman potencijal, a savršen primer za to je Jastrebac iz Niša, koji je od totalnog uništenja za samo par godina vraćen u funkciju i ponovo postaje uspešan izvoznik.

- Srbiji je potrebna nova strategija i politika industrijskog razvoja, realna i ambicio-



Čak i firme u statusu likvidacije mogu da se pokrenu uz pomoć „industrijske pameti“: prof. dr. Petar Petrović

zna, bazirana na unutrašnjim resursima, na tradiciji i oslanjanjem na tehnologiju. Moramo brzo da napustimo koncept baziran na jeftinoj radnoj snazi i da se ambiciozno fokusiramo na nove proizvodne tehnologije, posebno industrijske ICT tehnologije, automatizaciju, robotiku i mehatroniku. Evropski integracioni procesi, koji sada dobijaju na novom zamahu, u tom kontekstu su savršena šansa. Za takve procese je potrebna jaka inženjerska struka i nauka koja je svesna stanja industrije i njenih realnih potreba, zaključuje profesor Petrović.

M. N. S.

Najkraći put je dokapitalizacija

Mirjana Stevanović

Plan reindustrijalizacije Srbije trebalo bi uskoro da ugleda svetlost dana. Stručnjaci, međutim, procenjuju da taj proces neće biti ni brz ni lak, i da će potrajati najmanje 20 godina. Holding korporacija Goša u Smederevskoj Palanci, koja 16. maja navršava 90 godina postojanja, može da bude dobar primer kako bi taj proces trebalo da izgleda u praksi.

Prema oceni Božidara Todorovića, potpredsednika Samostalnog sindikata metalaca Srbije, u razvoju Goše akcenat je stavljen upravo na četiri ključna segmenta reindustrijalizacije. Tako, recimo, u oblasti energetike Goša figurira kao respektabilan proizvođač opreme za energetiku, metalurgiju i rudarstvo i danas je jedan od najvećih izvo-

vić ukazujući na infrastrukturu kao četvrti stub, gde bi ova firma, inače najveći proizvođač mostova i konstrukcija za mostove, takođe mogla da odigra važnu ulogu.

Naš sagovornik podseća da je Samostalni sindikat metalaca Srbije još 2009. godine ukazao na smer u kom bi proces reindustrijalizacije trebalo da ide, sugerišući dokapitalizaciju, uz pronalaženje strateških partnera, kao najefikasniji model. On ne deli mišljenje većine analitičara da će proces reindustrijalizacije predugo trajati.

- U Strategiji privrednog i industrijskog razvoja do 2020. stoji da će se ona zasnivati na strategiji koja se primenivala u periodu između 1950. i 1960. kada je Srbija beležila najveći rast BDP-a i najveću stopu industrijskog rasta i to zahvaljujući supstituciji uvo-

Posle 160 godina opet na početku

Profesor Petrović podseća da Srbija ove godine beleži 160 godina razvoja svoje industrije. Danas zvuči neverovatno da je za samo deset godina od nastajanja prve fabrike u Kragujevcu, Srbija ostvarila svoj prvi izvoz industrijskih proizvoda, uvela prve parne mašine, zatim i elektriku, da bi pred kraj 19. veka, na velikoj izložbi u Parizu, 1989. godine izložila preko 40 eksponata, od čega pet alatnih mašina sopstvene konstrukcije. Srbija je u svom industrijskom sistemu, do razaranja koja su nas zadesila, imala preko 10 fabrika alatnih mašina. Danas ne postoji nijedna koja se nalazi u relevantno funkcionalnom stanju!

ja opredelila za ekonomiju usluga i „ultraliberalni“ model razvoja industrijskog sistema, koji je ulogu države sveo na pasivnog posmatrača, a industrijski razvoj ograničio na slabo, ili nikako upravljive procese stranih investicija.

- Industrija je isuviše kompleksan sistem da bi mogao da

gih drugih, kao da se radilo o državnom, a ne privatnom vlasništvu. Industrija nije samo pitanje ekonomije, ona je pre svega društveno pitanje, jer je prosperitetno društvo nemoguće bez nje - objašnjava Petrović i dodaje da bi Srbija preživela, mora da počne da proizvodi.

čišćenje Sve nade uprte u inostranstvo

Vojkan Ristić

Italijanski Beneton bio je pominjan kao strateški partner zainteresovan za Kompaniju Jumko u kojoj sada radi manje od 2.000 radnika, od nekadašnjih 11.000. U Simpu koji će ove godine obeležiti pola veka postojanja i rada u više navrata licitiralo se sa imenom švedske Ikee, ali je sve ostalo na nivou poslovne saradnje. Zavarivač preduzeće iz metalškog kompleksa sa oko 350 radnika, nakon raskida privatizacionog ugovora sa Galeb grupom iz Šapca pokušava da samostalno opstane.

- Moramo da savrnimo račune, da uz pomoć države i nadležnih ministarstava izdvojimo „žito od kukolja“ u našoj privredi, i da tek onda ozbiljno počnemo da razgovaramo o reindustrijalizaciji, koja bi bila trajno rešenje za posustalu i pri-

reindustrijalizaciji može da bude interesantna, ukazuje No za njega ova inicijativa može da ima svrhu samo ukoliko minusi u kasama većine privrednih subjekata nisu toliki da prevazilaze vrednost njihovog kapitala, ili su blizu toga.

Uprkos državnim subvencijama proizvodnja u Jumku nije kontinuirana. Radnicima se duguje više od 17 zarada. A kad države pare usahnu vranjski tekstilci će sasvim sigurno potonuti pod led stečaja, kao što se to desilo Koštani, ali i štampariji Novog Jugoslavija, rudniku Nemetali, i mnogim drugima

- Minusi su preveliki, aljka-kriminala, pa je teško očekiva-

milijarde. Dobavljačima je dužna 2,3 milijarde...

- Sa ovakvim pokazateljima očigledno da ideja o reindustrijalizaciji teško da može biti realizovana, a ništa bolje brojke nisu i u drugim preduzećima, kažu u sindikatu Nezavisnost. Veličkovića iz ASNS uz to nedavno je upozorila na „kriminalne radnje u nabavci pamuka u Jumku“, što je iz rukovodstva demantovano.

Otuda možda najrealnije iz sumorne situacije koja vlada u sedam opština Pčinjskog okruga izgleda inicijativa načelnika ovog okruga Budimira Mihajlovića, koji se zalaže za pokretanje proizvodnje u Rudniku Nemetali u Vranjskoj Banji, gde bi uz nevelika ulaganja mogla pokrenuti proizvodnja zeolita čijih zaliha na ovom području ima za narednih više decenija.

- Nadam se da smo stavili tačku na posrtanje fabrike mikro motora Zastava RS Partners, sa kojom je Agencija za privatizaciju raskinula ugovor o vlasništvu kapitala od strane partnera iz Rusije, ocenjuje Novica Tončev, predsednik Opštine Surdulica. Vladimir Zaharijev, čelnik opštine Bosilegrad, smatra da postoji realna mogućnost obnove proizvodnje u Jumkovom pogonu tekstila u ovoj pograničnoj opštini. Za sada je potpuno neizvesna sudbina Fabrike omotnog papira i ambalaže u vladničnom Hanu čiji je vlasnik partner iz Bugarske, ali sa nizom loših rezultata u dosadašnjem poslovanju.

Novi Sad gotovo izbrisan sa mape prehrambene industrije

Retki pozitivni primeri: Iz pogona Neoplante

Slično je i sa Koteksom, preduzećem za proizvodnju omota za mesne prerađevine. Tu firmu je kupio španski gigant Viskofan, a samo tokom poslednjih godina dana, zbog proširenja kapaciteta, zaposleno je blizu 200 novih radnika. Ne računajući mesnu industriju Matijević, koje je osnovano 1994, tu se spiskav većih preduzeća koja dobro posluju završava.

S druge strane stoje firme koje su, uglavnom namerno, gurnute u propast. Jedna on njih je Aroma iz Futoga, koja je i danas, iako u stečaju, lider u proizvodnji sirćeta, što čini samo deo proizvodnje. Firma je otišla u stečaj zbog zaduživanja. Pritom novac od kredita nije ni prošao kroz račun Arome, nego je vlasnik, nedavno uhapšeni Bogdan Rodić, založio imovinu, a kredite usmerio na nepoznate aranžmane. Sada zaposleni gledaju u državu i najavljuju reindustrijalizaciju kao u ozeblo sunce.

- Rodić je napravio stečaj. Podigao je kredite, a ništa nije ulagao. Postoje neke šanse da se izvučemo, ali ne zavisi sve od nas. Zavisi od kupaca i, pre svega, od države, kaže sindikalac Tomislav Lakić.

vredu juga Srbije, upozorava Mira Dimitrijević iz Samostalnog sindikata Pčinjskog okruga.

A predsednik Regionalne privredne komore Goran Jović ističe da su neuspele privatizacije, ali i nekonkurentnost umanjile šanse velikih firmi sa juga Srbije za pronalaženje strateškog partnera i novog vlasnika, pa ideja o državno podsticanoj

ti pomak u realizaciji projekta reindustrijalizacije u velikim sistemima, navodi Snežana Veličković iz ovdašnjeg poverništva ASNS.

Ilustrativni su i podaci Agencije za privredne registre kada je u pitanju Kompanija Simpo. U 2012. imala je potraživanja 4,21 milijarde dinara, a na zalihama je bilo proizvoda vrednosti 3,1

Na jugu Srbije brinu samo da očuvaju postojeći broj radnih mesta, iako većini firmi pretil kolaps



Neophodne garancije za izvozne poslove: Detalj iz pogona Goše

znika u Podunavsko-braničevskom regionu.

- Perspektiva Gošine fabrike za opremu i mašine bila bi vezana za taj deo razvoja. Drugi stub jesu saobraćajna sredstva i saobraćaj generalno, gde bi Goša, sa svojom fabrikom vagona, najstarijom na Balkanu, mogla da bude značajan faktor. Pored toga, Jugoimport SDPR je zainteresovan da i sa Fabrikom drumskih vozila napravi značajan izvozni posao. Ako je država kao jedan od stubova razvoja prepoznala poljoprivredu, Goša bi i tu mogla da se „uđene“, jer je prepoznatljiva po izradi opreme i skladišnog prostora. Goša je bila najveći proizvođač individualnih silosa za poljoprivredna gazdinstva i, uz podršku države, mogla bi na tim projektima da uposli nekoliko stotina radnika, tvrdi Todorov-

To je glavni pravac koji vodi ka brzom reindustrijalizaciji. Međutim, tu piše i da je Evropa najznačajnije tržište za izvoz naših proizvoda, ali ako se pogledaju rezultati istraživanja, onda se dolazi do zaključka da je koeficijent potražnje za srpskim proizvodima najveći u zemljama Bliskog istoka, zatim u Rusiji i u afričkim i azijskim državama. To znači da smo se pogrešno orijentisali samo ka EU kao najvećem spoljnotrgovinskom partneru, jer tamo možemo da izvezemo samo sirovine. Zato se zalažemo da država, umesto što subvencionise preduzeća u restrukturiranju, garancijama stane iza velikih izvoznih poslova, naglašava Todorović i ukazuje da bi ova fabrika samo u Iran mogla da izveze stotine vagona, ali je za to potrebna podrška države.

Katastrofalan položaj radnika zaposlenih u kulturnim delatnostima u Srbiji posledica je lošeg stanja u kulturi

Politički i materijalni izvor krize

Marija Krtinić

TRAGOM

Položaj kulturnih radnika u Srbiji vrlo je loš, čak katastrofalan, što je posledica sličnog stanja u kulturi, smatraju sagovornici Danasa. Oni ističu da je kultura već godinama marginalizovana i da njen položaj najbolje pokazuje 0,62 odsto, koliko je država ove godine odvojila iz svog budžeta za ovu oblast.

- Trenutno se novac iz budžeta namenjen kulturi troši na „hladni pogon“, tj. na održavanje skupih i neefikasnih sistema zastarelog koncepta koji ne obavljaju osnovnu delatnost tj. skoro uopšte ne rade ono zbog čega postoje, objašnjava za Radnik rediteljka Anja Suša. - Npr. produkcija gradskih pozorišta je svedena na minimum, kulturne institucije ne znaju kolikim budžetom raspolazu ni kada će im i da li će, uopšte, biti isplaćen što ih onemogućava da planiraju unapred, a to je osnova svakog dobrog menadžmenta. To ih, takođe, čini krajnje nepouzdanim partnerima u svim internacionalnim projektima. Sa druge strane, svi koji su u statusu slobodnih umetnika su na ivici egzistencije, jer posla nema, a ako ga i bude, prednost imaju oni koji su već zaposleni jer se na njih plaćaju duplo manji porezi. Kada se svemu dodaju i tenderi za umetnike i recidiv samoupravljanja, koji je prisutan u velikom broju pozorišnih insti-

Štrajkove nema ko da organizuje jer je svest većine umetnika i kulturnih radnika vrlo upitna, kaže rediteljka Anja Suša



Strah od gubitka posla i publike: Pozorište na Terazijama

tucija, jedino što možete da osećate je neprestano poniženje i beznađe.

Dragana Đorđević, predsednica Samostalnog sindikata kulture Srbije, ističe da se vlasti uvek pozivaju na kulturu i kulturno nasleđe, ali da se svake godine sve manje novca izdvaja za ovu oblast.

- Mi smo za njih samo deo priredbe. Oni nas tako vide, kao nešto što treba da se izvede za neki praznik - ističe Đorđevićeva. Ona smatra da

država nema para za kulturu, ali da ima načina kako do njih da dođe.

- Mi se zalažemo da se vrati porez na šund. Odatle bi mogli da se finansiraju na primer mladi talenti. Takođe, ranije se uzimao dinara od lutrije za kulturu. To smo takođe negde izgubili - ističe Đorđevićeva. Ona napominje da kulturno nasleđe mora da se zaštititi, te da bi zato trebalo sve institucije kulture tretirati kao javno dobro.

- Svi zaposleni u kulturi trebalo bi da primaju plate iz budžeta Srbije, budući da kulturno nasleđe nije nasleđe jedne opštine ili regije već svih nas. Ipak, važno je da se prvo neradnici izbace. Neka nas ima i manje, ali opravdano manje. Jer zbog novca koji se uludo baca, možemo da odemo na doboš, kaže Đorđevićeva dodaju-

ći da svako treba da snosi svoj deo odgovornosti i da i zaposleni moraju da se trgnu. Ona ističe da u Srbiji ima 10.650 kulturnih institucija i da su oni od Ministarstva finansija tražili da im dostave tačne podatke o ovim ustanovama i njihovim zaposlenima.

Anja Suša smatra da je sasvim moguće da će neke institucije i radna mesta biti ugašena zbog smanjenih sredstava za kulturu.

- Bojim se da to neće biti one institucije koje to možda i zaslužuju. Ako do toga i dođe, bojim se da će preovladati kriterijumi partijskih kvota i burazerskih dilova. Već sada bi bilo moguće ozbiljno poboljšati finansiranje kulture kada bi se napravio mu-

driji izbor institucija koje zaslužuju da budu zaštićene i podržane i kada bi se jednom broju onih kojima nije mesto na toj listi ograničilo ili ukinulo budžetsko finansiranje. Ali jasno je da to nije moguće, jer bi se time ozbiljno narušio koncept partijskog i drugarskog „uhlebljenja“, smatra Suša.

Kako kaže, izgleda da nikog nema ko bi se zalagao za prava kulturnih radnika, a to ne čine čak ni oni sami.

- Mislim da štrajkove nema ko da organizuje jer je politička i društvena svest većine umetnika i kulturnih radnika vrlo upitna. Ako se oni i dogode, biće pre svega ekonomski motivisani, a problem sa kojim se suočavamo je, zapravo, politički. Sa druge strane su sindikati, koji se, najčešće, bave partikularnim interesima unutar jedne kuće, a neretko su i stranački instruirani, ističe Suša.

Upravnik Srpskog narodnog pozorišta Aleksandar Milosavljević kaže da je kultura marginalizovana, a da je tendencija da sa njom budu marginalizovani i svi koji rade u kulturi.

- Položaj naših radnika je katastrofalan. Ali je to posledica stanja u kulturi. Kako se ne ulaže u kulturu, tako se ne ulaže se ni u zapošljavanje. Institucije su jako ozbiljno ugrožene ne samo zbog malih plata već zato što nema novca za produkciju. To za pozorišta znači da više nema predstava relevantnih sa stanovišta umetnički rezultata, što je smisao pozorišta, ističe Milosavljević. On kaže da i kada ima sindikata u nekim institucijama, najčešće to nije autentičan glas ljudi koji ozbiljno rade u pozorištu, ali da uloga sindikata može da bude veoma konstruktivna, kada je u pitanju zaštita uslova u kojima nastaje umetničko delo.

Vratiti porez na šund i odvajati sredstva od igara na sreću, ističe Dragana Đorđević, predsednica Samostalnog sindikata kulture Srbije

Više frizera i kelnera nego stručnjaka

Dragana Đorđević ističe da treba saznati koliko ima zaposlenih u kulturi, koliko su koeficijenti, ali i kakva je njihova struktura zaposlenih. „U kulturnim institucijama nažalost najviše ima frizera i kelnera, što je poražavajuće. Ako ne delujemo na vreme, otići će nam stručnjaci, a ostaće samo lojalni građani“, zaključuje Đorđevićeva.

U Železari Smederevo radnici i sindikati traže smanjenje plata menadžmenta

Visoke zarade ne mogu iz budžeta

Gojko Vlaović

STUDIJA SLUČAJA

Nakon devet meseci takozvanog „tihog hoda“ 22. aprila ponovo je pokrenuta proizvodnja u Železari Smederevo „zadužavanjem“ druge visoke peći. Tom prilikom je rekao da je Vlada Srbije odlučila da pomogne Železari i pokrene proizvodnju, u teškom periodu ekonomske krize.

- Ovo znači vraćanje 5.300 ljudi na posao u Smederevu i Šapcu i to nije samo podrška Smederevu već čitavom metalnom kompleksu Srbije, jer će više hiljada radnih mesta biti ponovo otvoreno, s obzirom da Železara ima puno kooperanata - naglasio je tom prilikom ministar finansija i privrede Srbije Mladan Dinkić. On je dodao da je polovina kompletne proizvodnje već prodana. Prema njegovim rečima državno vlasništvo nad Železarom je privremeno rešenje, odnosno i dalje se traga sa inostranim strateškim partnerom. Dinkić je naglasio da se trenutno pregovara sa jednim

od najvećih proizvođača čelika u Evropi. Sindikalne organizacije koje deluju u Železari Smederevo smatraju da je pokretanje proizvodnje pozitivan potez, kako za tu fabriku tako i za čitavu metalnu industriju Srbije.

- Ponovno pokretanje proizvodnje zaposlenima omogućava da žive od svoga rada i da hrane svoje porodice. S obzirom da od rada Železare zavisi čitav niz firmi, njeno pokretanje je samim tim bitno i za srpsku industriju u celini, kaže za Radnik Zoran Vujović, predsednik Samostalnog sindikata metalaca Srbije. On ističe da država kao vlasnik neće finansirati rad Železare Smederevo.

- Železara će se izdržavati iz svojih

prihoda i uzimaće kredite potrebne za poslovanje, a država će biti samo garant za vraćanje kredita. Tako da niko ne može biti tačno ono što tvrde protivnici pokretanja rada Železare da će se to ostvariti na teret budžeta. Ubeđen sam da će to unaprediti industrijski razvoj Srbije i popraviti celokupnu ekonomsku situaciju kod nas, poručuje Vujović. Sa njegovim mišljenjem slaže se i Siniša Prelić, predsednik Samostalnog sindikata Železare Smederevo.

- Kada je reč o kolektivnom ugovoru urađenom još u vreme dok je Ju Es stil bio vlasnik Železare, on je i dalje na snazi i sve ono što je u njemu napisano poštuje se. Smatram da je velika stvar što će se u fabrici zaposli-

ti i novi radnici. Interesantan podatak je da se na konkurs koji je raspisan za 250 novih radnika prijavilo njih oko 5.000 iz svih delova Srbije, naglašava naš sagovornik.

Ranka Savić, predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata koja takođe ima svoju podružnicu u Železari kaže za Radnik, da je upravo ASNS zaslužan što je ponovo pokrenuta proizvodnja u fabrici.

- Podsećam da smo organizovali i protest sa zahtevom da proizvodnja krene i da smo razgovarali sa ministrom Dinkićem na tu temu. Naravno, ne želim da umanjim značaj uloge koju je ministar Dinkić odigrao u celom ovom slučaju. Mi smo inicirali i da se, s obzirom na to da su radnici prihvatili smanjenje plata za 20 odsto, da se smanje i ogromne plate koju imaju pripadnici menadžmenta. Koliko mi je poznato njih ima 269 direktora i ostalih rukovodilaca, čije zarade su između 230 i 300 hiljada dinara. Stoga smo podneli zahtev da se te plate smanje na prosek koji imaju pripadnici menadžmenta u javnim preduzećima pod kontrolom dr-

žave, poručuje Ranka Savić. Da menadžmentu treba smanjiti plate mišljenja je i Željko Veselinović, predsednik Udruženih sindikata Srbije „Sloga“.

- Menadžmentu su smanjene plate isto kao i radnicima u proizvodnji, međutim pre toga im je dignut koeficijent pa rukovodioci i dalje imaju ogromne plate. Sa druge strane radnici su pristali da rade za 80 odsto od zarade, tako da je to potpuno nepravedno. Kada je reč o pokretanju proizvodnje može se reći da je to korisno ali da tako neće moći da funkcioniše na duge staze. Naime u svim razvijenim državama čeličane su u vlasništvu privatnih kompanija tako da je nemoguće da u Srbiji država na tom planu može biti uspešnija od privatnika, ističe naš sagovornik.

Zamajac za reindustrijalizaciju

„U trenutku kada se gase neke železare u Evropi, recimo u Francuskoj i Belgiji, činjenica da Železara Smederevo ponovo počinje da radom svakako je od velikog značaja“, kaže za Radnik Mileta Gujanić, predsednik Nezavisnog sindikata metalaca Železare. „To je izuzetno dobro ne samo za Smederevo već i za čitavu Srbiju, jer će predstavljati zamajac za reindustrijalizaciju. Pokazalo se da Železara ima zaposlene koji umeju da rade i zarade i to najbolje potvrđuje vreme kada je Ju Es stil bio vlasnik fabrike i kada su radnici Železare uz platu dobijali i deo profita, u iznosu jednakom polovini ličnog dohotka. Sada je vlasnik Železare država, ali mi to vidimo samo kao prolazno rešenje dok se ne nađe strateški partner.“